

Miklós, Zs. (2021):
BOXING IN TRADITION
Metszet, Vol 12, No 2 (2021), pp 44-49,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.2.6>

Received: 28 March 2021

Accepted: 7 April 2021

Published: 13 May 2021

Abstract: Instead of following the local house types, found in most Hungarian rural towns, this home appears to be a friendly visitor. Following local typology for the vernacular would not lead to a successful development in this case as values for living have been changed, therefore the house type must change, adapting to the times. Yet on closer inspection this is a traditional semi-detached home, making use of its location, build density and the tendency for this type of development in recent years. The brave element being the visual impact afforded by this atrium house in its difference to the surrounding types.

KOCKÁBA ZÁRT HAGYOMÁNY

IKERHÁZ | DABAS

— A Dabason található, Klapka utcai ikerház átriumos kialakításával szokatlan kísérlet a hazai építészetben az alacsony, sűrű beépítésre. Alaposabb vizsgálata azonban nemcsak a választott telepítést igazolja, de tekinthető a kritikai regionalizmus izgalmas példájának is.

— Dabas sűrűjében vagyunk, közel a központhoz. Az alföldi település ezen a néven az ötvenes években született, mai területe az egykori Alsódabas, Felsődabas, Sári és Gyón települések emlékét őrzi. A négy falu négy külön világot képviselt vallási, társadalmi és ennek megfelelően építészeti szempontból is. Katolikusok, evangélikusok, reformátusok, zsidók, szlovákok, magyarok, jobbágyok, kis- és középnemesek lakták a vidéket. Ez a vallási, nemzetiségi, társadalmi sokszínűség megmutatkozott a lakóépületek szintjén is; kisebb-nagyobb nemesi kúriák, módosabb és szegényebb

02

- 01 A két lakótömb közötti, csűröket idéző garázs
 02 Az átrium a két lakás közös területe

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Balog Ádám

SZERZŐ | AUTHOR
 Miklós Zsófia

FOTÓ | PHOTO
 Danyi Balázs

parasztházak, eltérő formajegyekkel. [1] Így tehát hiába is keresnénk a jellemzően dabasi stílust, a dabasi lakóház archetípusát, rögtön több előképhez nyúlhatnánk vissza.

Az épület szűkebb környezete magán viseli az ötvenes évektől a kétezres évekig terjedő lakóház-építészet kimeríthetetlennek tűnő formai és karakterbeli sokféleségét, népies és mediterrán imitációk, kádárkockák formájában. Ebben a zűrzavarban mégis valamiféle

rendszert teremt az uralkodó földszintes, magastetős kialakítás és az oldaltelkes beépítés.

—A ház első ránézésre barátságos idegen. A változatos magastetők egyeduralmát megtörve alacsony hajlásszögű tömeg. A színes vakolatarchitektúrák kavalkádját után vakítóan fehér falak. A parasztház-imitációk és kádárkockák után modern stílusjegyek. Az utca felé kitolt vagy ház melletti önálló garázsok helyett diszkréten tömegbe integrált gépkocsibeállók. Oldalkertesi beépítések között egy ikres beépítés, és végül, ami

03

01

03

A direkt módon felismerhető formai előképek helyett absztraktabb utalások dominálnak, a forma erősen következik mind a klimatikus adottságokból, mind a funkcionális igényekből

- 03 Lapostetős tömb a környező magastetők között
- 04 Az épület a kritikai regionalizmus példájának tekinthető
- 05 Alaprajz a két lakással

errefelé igazán szokatlan, az az esti lámpafényben felsejlő belső kert, átrium. Az épület mégis önazonosságot sugároz, harmonikus egészet alkot.

—A telket a megbízó két baráti család együtt választotta ki a tervezővel. Az alaprajzok tekintetében eltérőek voltak az igények. Az A lakás tulajdonosai minél több szobát és minél nagyobb közösségi tereket, kis garázst igényeltek, míg B lakás esetében minél kisebb alapterületű, de külön üzlethelyiséggel, nagyobb garázzsal bíró elrendezés volt a kérés. A megvásárolt telek valamivel nagyobb, mint ami a környéken jellemző, de az ehhez mérten viszonylag nagy program erős kötöttséget jelentett.

—Ha a környezet megvalósult épületeit a hely épített örökségének és éghajlati, klimatikus adottságainak tükrében vizsgáljuk, legelterjedtebb az úgynevezett populista vonal, [2] mely a vernakuláris építészetből átvett elemekkel imitál egy letűnt építészeti korszakot, vagy ugyanezt teszi tájidegen előképekkel, tartalmilag azonban a korszerű lakhatási igények szerint. A forma-funkció sok esetben zavaró ellentmondásba kerül, az identitásra való törekvés – ha egyáltalán jelen van – általában felületes szándék marad. A bemutatott épület ezen szempontok szerint az először Kenneth Frampton által definiált kritikai regionalizmus [3] egy példájának tekinthető. A direkt módon felismerhető formai előképek helyett absztraktabb utalások dominálnak, a forma erősen következik mind a klimatikus adottságokból, mind a funkcionális igényekből. Tulajdonképpen nem az építészeti hagyományok folytatása történik, hanem az építés hagyományának folytatása, melyben folyamatosan jelen van a megújulásra, átalakulásra való készség, alkalmazkodás a megváltozott körülményekhez.

—A telekméretből és a program nagyságából szinte egyenesen következik az ikerházas beépítés, mely nem előkép nélküli – az utóbbi évtizedben, elsősorban befektetői szempontból igen elterjedt Dabason. A kialakult földszintes forma továbbelő hagyomány, mely egyben megbízói szándék is volt. Az átriumos

02

07

04

- A | Konyha-étkező-nappali
- B | Szoba
- C | Garázs
- D | Átrium
- E | Terasz

- F | Konyha-étkező
- G | Nyári konyha
- H | Üzlethelyiség

05

kialakítást az alacsony, sűrű beépítés és a tájolás együttesen igazolja – itthon kevés előképpel bír, [4] talán legfontosabb megvalósult példája Roland Rainer puchenau-i telepe. [5] A belső kertes kialakítás a lehető legideálisabb benapozottságot, a növények számára kellemes klímát és nyári enyhe hűtő hatást biztosít. Ez valójában azonban csak az ikerház egyik felénél érvényesül maradéktalanul, a másiknál a rejtett kert inkább folyosóvá válik, arányai miatt jóval kevesebb közvetlen napfény jut a helyiségekbe. Az alacsony hajlású félnyereggtető is a tájolással igazolható. A ház tömegébe integrált rejtett garázs megfogalmazása finoman idézi a dabasi csűrök világát. Áttört fahomlokzata oldja a zárt tömeget, ezen keresztül szellőzik az átrium, vizuális kapcsolatot hoz létre az utca és a belső kert között, mely az épület izgalmas, nappal rejtett arcát mutatja esti megvilágításnál. A szinte maximalizált beépítés az alacsony tömeg miatt nem érzékelhető, a telepítés eredményeképp pedig változatos térkapcsolatokat eredményez. Kisebb ellentmondásosság érződik az alaprajz erősen aszimmetrikus volta és a főhomlokzat majdnem szimmetrikussága között. A fehér falak, a letisztult formavilág az erős helyi gyökerekkel bíró protestáns puritanizmust idézi, ugyanakkor rokon a kelet-közép-európai modernnel is, melyet a félnyereggtető formai és szerkezeti kialakítása is erősít.

—A ház megértése (ma még) kétségtelenül egyfajta előképzettséget igényel. Az érthetőséget nehezíti a tágabb környezet uralkodó építészeti attitűdje, mely javarészt kimerül a népies vagy tájidegen formák imitálásában. A ház idegenszerűsége a már említett kontextusban jelentkezik, valójában bátor kísérlet a mai igények és a helyi szellemi örökség közötti kapcsolat formai megnyilvánulására.

04

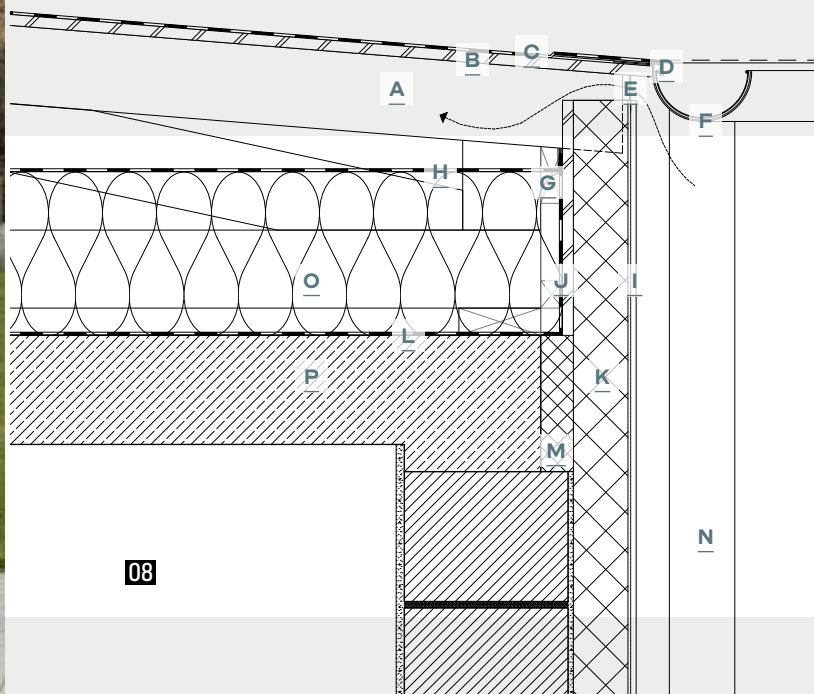
03

06

- 06 Igényes, minimalista részletek
- 07 Bejárat részlet
- 08 Attika részlet

06

08

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Településképi Arculati Kézikönyv, Dabas (2018), hozzáférhető: <<https://www.dabas.hu/images/stories/hirek3/Telepuleskepi%20Arculati%20Kezikonyv-TAK.pdf>> [utolsó belépés: 2021-03-28].
- [2] Simon, Mariann: „Regionalizmus - a hely (ki)hívása”, *Kortárs építészet*, Vol 2, No 1 (2000), hozzáférhető: <http://arch.et.bme.hu/arch_old/kortars5.html#1> [utolsó belépés: 2021-03-28].
- [3] Frampton, Kenneth: *A modern építészet kritikai története*, TERC, Budapest 2009, pp 429-430.
- [4] Timon, Kálmán: *Korszerű kertek beépítései - A sorháztól a lakódombig*, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1982, pp 103-107.
- [5] Schramm, Helmut: *Low rise - high density: Horizontale Verdichtungsformen im Wohnbau*, Springer, Vienna 2008, pp 36-51.

A		Előregyártott fa rácsostartó
B		OSB-lap
C		PVC tetőhéjalás
D		Alumínium cseppentőlemez
E		Rovarháló (fém)
F		Alumínium ereszcatorna
G		Burkolattartó faléc
H		Páraáteresztő fólia
I		Kültéri nemesvakolat
J		OSB-lap burkolat
K		EPS-Grafit 80 hőszigetelés ($\lambda=0,035 \text{ W/mK}$)
L		Párazáró fólia
M		XPS hőszigetelés ($\lambda=0,035 \text{ W/mK}$)
N		Alumínium esővízlefolyó
O		Cellulóz hőszigetelés
P		Monolit vasbeton födém

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS: Serfel Tamás, magasépítő mérnök [építési engedélyezési eljárás] | STATIKA: Lajos Dániel, Márkus István (12 Raszter Kft.,) | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Szentesi Róbert (G1 Épületgépész Kft.,) | ELEKTROMOS TERV: Nagy Zoltán (Zolivill Kft.) | GENERÁLKIVITELEZŐ: Balog Zoltán (Woy Bau Kft.)